

НАРОД

»Народ« излази свакога дана по подне.
Штампарња се налази у улици Коломбо број 6.
Бласник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

БРОЈ 15 ЛЕПТА
Рукописи се не враћају.
Огласи и белешке наплаћују се по погодби.
Редакција је у улици Коломбо број 6.

ВИЛСОНОВА РЕЧ

Један од првих и најважнијих покрета председника Вилсона за време овог рата јесте његова нота од 5. децембра 1916, којом је позвао зарађене да изложе своје циљеве рата. Немачка је нашла за најподесније, да одмах одговори, како су од њене стране већ изложени услови мира на које Савезници нису ни одговорили.

Међутим, почетком јануара 1917 стигао је одговор Савезника у Вашингтон, и циљеви рата били су јасно изложени, а имали су своју основицу у познатој формули Лојд Џорџа: «Најмање, поправке, гаранције».

Имајући у рукама ова документ председник Вилсон је пред Конгресом 9 јануара 1917 изложио своје погледе на зарађене, као и на последице, које би могле произаћи из овог сукоба, који представља у самој ствари судар појмова међусобно искључивих. Доктрина Монреова нашла је потпуну примену у излагању политичких схватања председника Вилсона, међу којима је за нас најважнија она одредба: «дати слободу сваком народу, да изабере сопствен пут ка својој развоју, без спречавања и узнемиравања».

Базирајући на томе своје уверење у погледу на самоопредељење народа, и спроводећи га као државну политику Сједињених Држава, председник Вилсон је, са осталим циљевима рата, то изложио и у својој чувеној посланици од 27 децембра 1917. Али Сједињене Државе, налазећи, да је питање о самоопредељењу народа врло важно, само по себи, враћале су се, до сада, више пута на то, и према потреби коментарисале га, или и у одбрану узимале.

Један од важних момента у спровођењу тога питања јесте и недавна изјава државног секретара Сједињених Држава за спољне послове Лансинга: «да Сједињене Државе хоће потпуно ослобођење свих словенских народа испод аустро-немачког ига».

Као што је познато, ова се изјава има сматрати као одговор Аустрији, која је покушала експериментисати са чисто теоретским, раније израженим, поставкама, које су, што се само по себи разуме, највише погађале Аустрију као један анахронизам с обзиром на Монреову доктрину.

Поред свега овога, ми данас имамо једну интимнију, непосреднију и тиме убедљивију реч председника Вилсона. Одговарајући на телеграм г. Пашића, председника Министарског савета и Министра Иностранних Дела, који је упућен 15 јула поводом четврте годишњице онога дана кад је Аустрија насрнула на нас, председник Вилсон је рекао: «...Убеђен сам да задовољење пра-

ва Србије стоји на челу сваког програма правде...»

Кад је реч о правима Србије, — она су речена и крвљу писана у току толико векова; она су мучеништвом и жртвама последњих дана толико доказана, да су постала део вере целог једног троименог, али је днородног, народа.

Наша је вера у задовољење тога права толико велика, као што је велика нација чији се представник за то право својом речју залаже; наша је вера толико чврста као и мишица велике нације, чије је ударце непријатељ већ осетио на својој лобањи.

О ЦАРУ

Цирих. — Један фински лист доноси овакву верзију о стрељању цара Никола. Кад су болшевици у Јекатеринбургу открили заверу за његово ослобођење, изјавили су његовим чуварима, да могу од њега урадити што хоће, само да га не предаду контрареволуционарима. Али Троцки је наредио, да се Никола одведе у другу варош и забранио је да се према бившем цару чини насиље. Ипак он је задржан у Јекатеринбургу и кад се открила нова завера, месни совјети су затражили од Москве, дозволу да му суде. Москва није одговорила и то се протумачило као одобрење.

3. јула бивши цар одведен је у аутомобилу на два километра изван вароши, где му је представник владе прочитао пресуду, коју је Никола равнодушно саслушао. Његова молба да види царицу, била је од-

бијена, пису му дозволили многи људи у Енглеској, не ни писмо да наше. После неколико минута пресуда је извршена. Црвена гарда је пренела леш у аутомобилу. Московски совјет, кад је о томе добио извештај, потврдио је одлуку владе у Јекатеринбургу.

У АЛБАНИЈИ

Рим. — Аустријска команда, после смене ђенерала, команданта војске у Албанији, наредила је, да се из Босне и Црне Горе пренесу појачања у Албанију и да се започне контролфанзива.

Од 11 до 16 јула борбе су достигле крајњу жестину, нарочито према кључу Деволи, где италијански положаји представљају најистакнутију границу с обзиром на ону пређе установљену. Непријатељ је, према изјавама заробљеника, имао ужасне губитке.

Ноћу 11 јула Аустријанци су са великим снагама напали мост Куци, на завијугку Семени, и били успели да створе један мали мостобран, али спремне италијанске трупе приковале су ту непријатеља, који стално трпи веома тешке губитке. На кључу Деволи и на завијугку Куци, италијанска команда се ограничава на врло интензивну артиљеријску ватру, да би држала непријатеља у шаху, отежавајући му све више положај.

ЕНГЛЕСКО ВОЈИШТЕ

— Лондон. — Немачка ратује само на једном фронту, док су енглеске групе расуте по свету где учествују у многим ратним подвизима, тако многим, да се је широке шињеле. Друг око њих тутњао је од огромних колона у покрету. С часа на час, покретом руке, која би се заустављала у правцу какве велике снежне хумке, откривали би целу бригаду побивену, савладани, у снег увалени и напуштени пук. — По том би, спуштених очију, пуштајући коњима на вољу настављали свој марш, туробни, уврелене душе, промукла глас.

— Тужно...
— Стигавши на средину бојишта Алуар ухвати за руку кирасира. Неко време су се гледали очи у очи, не говорећи ни речи. Изгледало је, као да им од почетка повлачења једна једина мисао продире душу. — Уверен сам да си рад да га потражиш. Ноје ли тако?
— Да, потражимо га, од-

ФЕЉТОН

МОРЖ Д'ЕСПАРБЕС

ЗАСТАВНИК

2

Скидај жаклину? Шта велиш?
Скидај крст; знаш, да цар не воли двобоје!

Кирасир промрља само: «Занаста чудновата ствар» — па једним потезом руке скиде с груди свој крст и држећи га у шаци одби једним страховитим замахом сабље први ударац драгонов.

У истом часу бану један одред гренадира: Ево цара! Ево цара!

Пукovníк закопча брзо свој шињел, официри дотераше у ред своје клобуке, а Депорт и Алуар ставише своје сабље у корце. Од пријатке на десетак километра од ватре, кроз густу

једва провидну маглу, пројаша тихо једна мала сенка, праћена штабом, рекао бих, авети. Задубљена у мислима, ништа не видећи, спуштеним дизгинијама прође кроз улицу сву у рушевинама и увек истим ходом упути се у средину вароши.

У повлачењу...
Одлука да се напусти варош, беше донета. Русија нам беше измакла под својим снежним покровом. То беше први пут, да Наполеон, повлачећи се без очекиване победе, призна пред Европом, да и француски поход може да претрпни неуспех. Кутузов је и

даље ћутао на све цареве бројаве.

Из дана у дан армија беше све малобројнија. Правих Француза беше једва половина. Остало беше све Немци, Швајцарци, Хрвати, Ломбарђани, Пијемонтези и Шпанци, који почеше већ да негодују. Подбадани тајним прокламацијама они су ноћу бежали из својих јединица и ишли Русима.

Забринут овим појавама, Наполеон беше издао наредбу, да се преустроје пукови, да се цео материјал натовари на 40.000 кола, да се пртљак увече, па да се, пошто друмови бежу чуваним војском, степаче оште повлачење истим путевима, којима је докле напредовано.

Цела армија, погнуте главе, упути се својим старијош видним траговима, и понова угледа с ужасом Мо-

жак и Москву...
Намурен и сам Депорт, јахао је поред ескадрона. Већ десет дана како снег веје. Цело бојно поље беше покривено белом копреном.

Славна битка! промрља маршал Мортије у пролазу.

Ево, баш су на овоме месту драгони извршили јуриш — рече Депорт — и тек тада примети, да му коњ већ неких пет минута гази по кестурима.

Ево кирасира! топова! једва чујно прошапута један глас иза његових леђа.

Капетан се са муком осврте и угледа Алуара, који је показивао мртве.

А, то сте Ви! рече му кирасир.

Ја, главом, одврати драгон.

Обојца јахаху не говорећи ништа, увијени у сво-

злочин према Белгији. Харден издаша је «Цукуинтук» један чланак Максимилијана Хардена, једног од најискренијих немачких новинара, у коме стоји ово:
«Потврда Бетмана Холвега, фон Јагова и фон Билова, — која није демантована, нити се може демантовати, — сведочи да Белгија није имала никакву обавезу према Немачкој, и да је испуњавала све дужности према њој, чијом је иницијативом Белгија и неутралисана. Немачка је била обавезна да штити Белгију с оружјем у руци.»
И због тога се и сматра да је Немачка извршила

Ако међународно право буде триумфовало, ми ће мо бити дужни, да накнадамо Белгији све њене губитке и у будућности она

«Немачка је изгубила офанзиву, она је претрпела страховити ударац на морал њених војника. Још је рано говорити о победи; али већ сунце сија високо тамо, где су до скоро били натмурени облаци.»

ИСКРАНА ШВАЈЦАРСКЕ

Берн. — Федерално Веће затражило је од немачке владе, да накнади Швајцарској у жито губитак товара, који је пропао услед потапања пароброда «Сардиниеро» од стране једног немачког сумаре на код Казабланке. Немачка влада је на то одговорила швајцарском Федералном Већу, изјавивши, да не може уважити молбу швајцарске владе, пошто прилике због исхране у Немачкој не дозвољавају, да се пошаље Швајцарској ма и најмања количина жита. Накнаду ће за то платити у новцу.

ХАРДЕН О БЕЛГИЈИ

Лондон. — Седмог јула

реба да буде независна у свима својим односима са другим државама. Треба о- ставити Белгија, да она се- би изабере пријатеље и не- пријатеље.»

«Ако Белгија може да се оптужи, да је напала на немачку царевину, нека се с њом поступи као с непри- јатељском државом.»

«Али како је проглашено у име цара Виљема и немачке федерације кроз уста немачког канцелара, мини- стра спољних послова и министра војног — да је Белгија била невинна жртва војне потребе немачке, са- да треба, да је молимо за опроштај и да настојавамо да јој не постављамо усло- ве никакве врсте.»

ОСУДА ШПИЈУНА

Рим. — Процес због шпијунаже и због уни- штања оклопаче «Бе- недето Брин» завршен је: два главна кривца осуђена су на смрт стрељањем у леђа, а један на вешала, пошто је доказано њихово учешће у разгранатој непријатељској дружи- ни, чији је циљ био да пакленим машинама уништава лађе.

ТУРСКА И БУГАРСКА

Амстердам. — Пут «цара» Фердинанда остаје и даље врло тајанствен.

У овом очекивању, раз- дражење јавног мњења у Бугарској расте, а незадо- вољство противу Турске је јавно. Бугарска неће да испуни своје обвезе према Турској и због тога се оче- кују нови заплети.

ОДГОВОР „ФОРВЕРЦУ“

Штокхолм. — Вођа шве- дских социјалиста Бран- тинг, стигавши из Париза у Лондон, шаље «Социјал Демократу» један дуг теле- грам као одговор на жесто- кое нападе «Форверца», који га је оптуживао због фанатизма у корист ствари Споразума, тврдећи, да Брантингове непријатељ- ске изјаве у погледу Лењи-

НОВА КЊИГА

«L'ORIENT QUI MEURT» (SALONIQUE, CE QU'ELLE EST)

Под овим насловом је изаш- ла једна интересантна књига од Леона Абастадо. У њој су обележени последњи одсвни не- кадавњег шареног, источњачког Солуна, који то своје обележје из дана у дан све више губи. Солун губи своје обележје, и последњи пожар је збрисао по- следње трагове његове локал- не боје и масу историограф- ских споменика.

Са променом физиономије, у Солуну се губе и обичаји, и мења начин живота становниш- тва Солуна и његове околине. Све те промене, а оживљава- јући оно што се губи у Солуну, писац се је потрудио да лаж- ним новинарским стилем и точ- ним француским језиком изне- се читаоцима.

Срби као становници Солуна, за ових последњих неколико година, треба да се заинтере- сују овом књигом, тим пре што је писац написао доста лепих страна о нама у овој својој књизи.

нове политике значе исто што и издаја солијалистич- ких принципа.

Брантинг каже: «Ако изражавање наде, да ће немачка офанзива на запад- ном фронту бити одбијена, значи повредити неутрал- ност, неће се онда наћи ни на једној страни света других неутралаца, који би били по калуку «Афтон Бладета» и других сличних листова у Штокхолму, до- бро познатих због њихових најужих веза са Немач- ком.»

Што се тиче Лењинове политике, Брантинг исти- че, да «Форверц» показује да неће да се та политика изводи и у Немачкој, већ да је једноставно сматра као добру робу за извоз, да унесе само анархију у земље, које су у рату про- тив Немачке.

«Социјал Демократ», ко- ји је увек нападао болше- вике, није никада био гла- силло дипломатије Споразу- ма, већ само оних правих руских социјалиста, који такође врло добро познају Лењинове преторијанске системе.

Дневне Вести

ПРИЈЕМ

Његово Краљевско Височанство Престоло- наследник Александар примио је у аудиенци- ју г. Романоса грчког посланика у Паризу, који се ових дана ба- вио у Солуну. У част г. Романоса приређен је ручак.

ИЗЛОЖБА РАДОВА

На молбу заједнице срп. избеглих жена у Солуну, у- права српске радничке школе у Водену излаже ра- дове женске деце из рад- ничке школе у друштвено- ме стану — Керам Ефен- дија улица бр. 3., у истој згради где и Управа Фон- дова и Делегат Мини- старства Просвете.

Изложене ствари, се мо- гу видети на дан 22, 23, 24, 25 и 26 ов. мца. од 9—12 часова пре подне, и од 16—19 часова по подне.

УЧИТЕЉИЦАМА

Позивају се све српске учитељице, које станују у Солуну, на састанак данас у недељу, 22 о. м. у 5 са- ти по подне. Састанак ће бити у згради Делегације Мин. Просвете.

ЖЕНЕВСКА БЕРЗА

7 јула био је курс на берзи: француск. фр. 69.40, лира итал. 43.70, марка немачка 67.85, круна 39.80.

ГРЧКА ОПЕРА

Вечерас «Манон.» Почетак у 9 и по сати.

СРБИЈА И ИТАЛИЈА

Рим. — На Пашићев телеграм поводом чет- вородишњице рата, пре- седник министарског савета Орландо је од- говорио: «Србија ће ук- рснути већа и славнија из својих опустошених развалина и с њом пле- менита југословенска раса, данас подељена и

потлачена. То је жеља и вера Италије, која жели, да топло, искре- но и срдечно пријатељ- ство буде дуготрајно између две расе и да буде чинилац новог ме- ђународног односа.»

СТАЊЕ У АУСТРИЈИ

Берн. — Из Беча: Чудни призори се дешавају у Бечу и у другим већим ва- рошима Аустрије услед гла- ди, која мори.

У Кракову су власти ре- квирирале на станици један вагон сланине. Кад су се полицијски комесари и агенти, један сат доцније, вратили, да приме слани- ну, више је нису нашли.

На станици у Бечу кра- ђе намирница су на днев- ном реду. Ишчезну по чи- тави товари. Иста се ствар дешава на пошти са пакетима. Поводом тога је у- правник поште био интер- вјуисан од листова, али об- јављивали његових изјава забранила је цензура.

У оскудици боље хране, бечко становништво иде у околна поља да тражи гљи- ве и једе и отровне. Ту скоро било је више случа- јева тровања.

Пештанска полиција је успела, да утврди, како 134 радника из фабрика це- мента Вала имају цеду- ље за храну за 629 радни- ка и тиме су водили трго- вину. Били су ухапшени и кажњени.

ИЗ РУСИЈЕ

Лондон. — Према теле- грамима из Харбина и Пекинга изгледа, да су Савезници одлучили да не помажу отворено ни сибирску владу фе- нерала Хорвата, нити

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

У току ноћи Французи су продужили своје на- ступање на Веле.

На левом крилу, фран- цузи су стигли на Ену између Соасона и Вени- вела.

23 сата. — У то- ку дана француске трупе, гонећи немачке заштитнице, наставиле су своје победоносно насту- пање на фронту од 50 километара у правцу Веле.

На левом крилу Французи су на ју- жној обали Ене и Веле од Соасона до Фима, чије ивице држе Американци.

Источно од Фима Французи су сти- гли на главну ли- нију: северно од Курвил, Бранкур Курсел, Шампањи.

Француске коњи- чке извиднице опе- ришу дуж жељез- ничке пруге Соа- сон—Ремс. На не- ким тачкама Фран- цузи су од јуче на-

ону у Владивостоку. Савезнички посланици у Пекингу телеграфски су затражили објашње- ње од Хорвата, да ли он мисли да омета на- предовање Чехо-Слова- ка према западу. Он је одговорио да нипошто не мисли да спречава њихово напредовање, чак жели да се с њима споразуме.

ДИАЦ ПЕРШИНГУ

Рим. — Генералсисим Ди- ац је упутио телеграм фе- нералу Першингу, изразив- ши му велику радост ита- лијанске војске, што се бо- ри уз америчке војнике, и стичући високе идеале, ко- ји спајају две војске.

ОСМИ ЗАЈАМ

Цирих. — Осми аустриј- ски зајам не наилази на одзив народа. Влада је јако забринута због неповере- ња јавности према уписи- вању и прибегава чак при- нудним мерама.

«Аз Ешт» јавља, да ће се предузети репресалијске мере против оних, који не би уписали зајам, односно ко- ји не би уписали суму која је сразмерна њиховој имо- вини. Сви лиферанти, и сви они, који вуку користи од рата, ако не буду упи- сали у сразмери суму, које поседују, биће у будуће искључени из ратних ли- ферација.

«Алгемајнер Тиролер Ан- цајгер» у једном цензури- саном чланку истиче, да велико незадовољство влада у многим круговима, и да се оно огледа у слабом од- зиву јавности у уписивању осмог ратног зајма. Като- лички лист је забринут због тешких последица, које би настале услед неуспелог зајма.

предовали преко 10 километара: тог самог дана ослобође- но је преко 50 села.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Непријатељева борбена активност јако се увећала у току јучерањег дана.

Италијанска и савезнич- ка артиљерија гађале су рафалном ватром неприја- тељеву позадину на висо- равни Азиаго.

Наше патроле су узне- миравале непријатеља на целој борбеној линији.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Наше су патроле на- ставиле наступање на сектору Албера и нај- већи део терена, који је пре тога непријатељ др- жао западно од Анкра, сада је у нашим рукама.

Наше су трупе прати- ле у стопу непријатеља при његовом повлачењу, које је било унапред за- пажено, и извесан број немачких лешева нађен је у њиховим напуштени- м рововима.

Јутрос рано, после арти- љеријске припреме једно- јако непријатељско јуриш-

но одељење напало је на- ше линије југо источно од Ебитерне, али је било пот- пуно одбијено.

Други непријатељски на- пад источно од Робека ју- трос смо одбили митраљес- ком ватром.

Непријатељска је артиље-

рија била активна на сек- тору Кемела.

Авиатика. — 20 јула ба- чено је 13.000 кила бомба, од којих 3.000 на докове Брица.

Оборена су 2 немачка ае- роплана и један балон је заробљен.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Лондон. — Јапан- ска влада забрањује пу- бликовање вести о кре- тању трупа и обаве- штења о војсци. Мини- старство је предузело све мере за снабдевање експедиционог корпуса.

Рим. — Цела италијанска штампа одушевљеним чланцима поздравља дола- зак америчких трупа у Италију.

Цирих. — У Загребу је створена чешко хрватска банка са капиталом од 18 милиона круна.

Париз. — Позади непријатељских ли- нија виде се вели- ки стубови дима. Непријатељски де- пој у пламену.

Женева. — Вест о француској победи ра- ширила се врло брзо по целој Швајцарској. Листови, у служби Не- мачке, јако су озлоје- ђени. У француској и италијанској Швајцар- ској одушевљење нео- писано.

Париз. — Јуче велико одушевљење у парла- менту због вести о го- њењу непријатеља на целој линији. Послани- ци су са раздраганом ш- ћу примили саопштења, која су им доносили по- једини министри. Вести су брзо продрле у масу и произвеле силан ути- сак. По улицама се са- мо чује: «Le Boche, ne reviendront plus et pour toujours à Paris.»

Париз. — Немачка је од почетка офанзиве 2 јула, до данас, упо- требила 81 дивизију.

Париз. — Штампа опширно коментарише велику победу наших армија од Соасона до Ремса. «Журнал» каже: «Вест, очекивана више дана, најзад је стигла. Контра офанзива про- тив Бемове армије про- извела је дејство и на армију фон Белова, ко- ји је, лишен својих ре- зерви, натеран да се повуче, повлачећи за собом и армију крон- принчеву. То је леп пример индиректне де- фанзиве.

Париз. — Штампа кон- статује да непријатељ на целом фронту три- такав притисак, да је принуђен, да се повла- чи на неизвесну одбра- бену линију.

Јаш. — И после ра- тификовања уговора о миру једним декретом је продужено опсадно стање на целој тери- торији Румуније.

Париз. — Више не- мачких дивизија, још пре офанзиве, број- су опале услед шпан- ске болести међу вој- ницима. Поред тога, све немачке дивизије, ан- гажоване за време на- ше контра офанзиве претрпеле су страхови- те губитке. Велики бро- чета броји данас по 30 пушака.

Вашингтон. — Америч- ки Црвени Крст одлучио је да пошаље у Русију вели- ку количину потреба у хра- ни, оделу и лековима.

Париз. — Прекр- черањи дан, којим смо ушли у пету годину рата, био је за Савез- нике највећа победа. Заузећем Соасона на- лазимо се на Ени. Тен- кови и коњица гонили су непријатеља, нано- сећи му страшне гу- битке, у 16 сати су ша- сери стигли у предгра- ђа Соасона, а сат доц- није, цела је варош би- ла у њиховим рукама. Имају велики број заробљеника.

Париз. — Немци су у журби напустили Со- асон иначе би га запа- лили, јер предстраже које гоне непријатеља у правцу Фима, јавља- ју да је непријатељ за- палио Фим и Брен.

Париз. — Јавља се и Јаша: Главна тачка опту- бе против Браћана, ко- ји су потписали 79 послани- ка, јесте она, која говори о дозволи да руска војска уђе у Румунију без закон- ског овлашћења. Оптужба садржи десет тачака.

Париз. — «Журнал» каже, да пад Соасона значи пораз Немаца и пропаст њихове офан- зиве. Немци су прину- ђени, да се повуку са оне стране Ене, што значи, да се враћа сеп- тембар 1914 год.

Цирих. — Број бегуна- ца у Аустрији у плани- без прекида расте. То је већином заробљеници ко- ји су дошли из Русије. Ове бегунце народ добр- дочекује, а на против пре- зире војнике, који носе аустријске ордене.

СОЛУНСКИ ФРОНТ

Артиљеријска активност и рад патрола на целом фронту. На средњем току Струме, једна грчка патро- ла задобила је заробљеника. Енглески су авијатичари бомбардовали логоре се- верно од Сереза.

«Народ» прима о гласе по умерено цени.